

Παρουσίαση
«Έκθεσης για την Οικονομία και την Απασχόληση 2015»
11 Δεκεμβρίου 2015, Αίθουσα Εκδηλώσεων ΕΤΚΑ/ΠΕΟ
Καλωσόρισμα Παύλου Καλοσυνάτου
Γενικού Διευθυντή του ΙΝΕΚ-ΠΕΟ

Αγαπητοί φίλοι, αγαπητές φίλες

Συνάδελφοι και συναδέλφισσες

Σας καλωσορίζω στην σημερινή μας εκδήλωση και σας ευχαριστώ για την τιμή που μας κάνετε να είστε μαζί μας σ' αυτή κορυφαία ετήσια δραστηριότητα του Ινστιτούτου Εργασίας Κύπρου ΠΕΟ.

Σήμερα δίνουμε στη δημοσιότητα την ετήσια Έκθεση για την Οικονομία και την Απασχόληση 2015, που καταγράφει και αναλύει τις επιδόσεις και την πορεία της κυπριακής οικονομίας ως προς τους κυριότερους δείκτες της και διαγράφει τις προοπτικές ανάπτυξης της.

Η έκθεση του 2015, παραμένει πιστή σ' αυτό που την κάνει όλα αυτά τα χρόνια διαφορετική και ξεχωριστή. Εστιάζει την ανάλυση της σε οικονομικές παραμέτρους που είναι διαφωτιστικοί για την κατάσταση των εργαζομένων, την απασχόληση, την κοινωνική συνοχή και πρόοδο, ενώ προβαίνει και σε εισηγήσεις για την βελτίωση τους.

Η έκθεση, που εκδίδεται ετησίως από το 2003, βασίζεται κατά κύριο λόγο στη τράπεζα μακροοικονομικών δεδομένων AMECO της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και συγκεκριμένα στα προσφάτως αναθεωρημένα στοιχεία της 5^{ης} Νοεμβρίου 2015. Στηρίζεται, δηλαδή, στην ίδια τράπεζα μακροοικονομικών δεδομένων όπως και η φθινοπωρινή έκδοση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Πρόβλεψης 2015 (Autumn 2015 European Economic Forecast). Η έκθεση αξιοποιεί επίσης δεδομένα από τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Στατιστικής (Eurostat).

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

Μετά από τρία χρόνια βαθιάς ύφεσης, έχει έρθει η στιγμή του απολογισμού της οικονομικής και διαρθρωτικής πολιτικής που ασκήθηκε στη διάρκεια αυτών των τριών ετών, όχι μόνο καταμετρώντας τα (υποτιθέμενα) οφέλη, αλλά και τις ζημιές.

Η πολιτική δημοσιονομικής προσαρμογής που ασκήθηκε, και η οποία πυροδότησε μια διαδικασία εσωτερικής υποτίμησης,

οδήγησε σε μεγάλες απώλειες στο ύψος του εγχώριου προϊόντος, στην απασχόληση, και στο εισόδημα ορισμένων κοινωνικών κατηγοριών.

Στο τέλος της τετραετίας 2012-2015, η δημοσιονομική προσαρμογή έχει πιθανότατα ολοκληρωθεί, το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών έχει εξαλειφθεί, και ο πληθωρισμός βρίσκεται σε επίπεδα ελαφρώς χαμηλότερα του μηδενός. Το αντίτιμο αυτών των προσαρμογών στα παραπάνω βασικά μεγέθη δεν είναι απλώς σημαντικό, είναι υπέρογκο. Αυτό το βαρύ αντίτιμο της εξάλειψης των μεγάλων μακροοικονομικών ανισορροπιών δεν έχει επιμεριστεί εξίσου στις διάφορες κοινωνικές τάξεις. Το σύνολο του βάρους της κρίσης έχει μεταφερθεί σε όσους έχουν εισοδήματα από την εργασία τους, ενώ τα εισοδήματα της ιδιοκτησίας, δηλαδή το σύνολο των κερδών, των τόκων και των προσόδων βγήκαν κερδισμένα. Βεβαίως, μεμονωμένες επιχειρήσεις οδηγήθηκαν στην χρεωκοπία ή σε σοβαρές χρηματοοικονομικές δυσκολίες, πλην όμως, το συνολικό εισόδημα από κέρδη, τόκους και προσόδους παρουσιάζει σε σύγκριση με το 2011 ελαφρά αύξηση το 2014 και 2015, και μεγαλύτερη αύξηση θα έχει το 2016, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Αυτή η ελαφρά αύξηση των εισοδημάτων της ιδιοκτησίας έρχεται σε κατάφωρη αντίθεση με την μεγάλη μείωση των εισοδημάτων εργασίας κατά περίπου 25% (προ φόρων). Υπήρξε επομένως αναδιανομή του εισοδήματος από την εργασία στο κεφάλαιο και διεύρυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων.

Ο βασικός μοχλός για αυτήν την αναδιανομή του εισοδήματος ήταν η άνοδος της ανεργίας και η δημιουργία ενός εφεδρικού εργατικού δυναμικού που τείνει να μειώνει τους μισθούς. Αντιθέτως, η ύφεση δεν άσκησε σημαντική πίεση επί των επιχειρήσεων ώστε να μειώσουν τις τιμές τους, ενδεχομένως επειδή η εκκαθάριση των λιγότερο ανθεκτικών από αυτές μετέφερε την πελατεία τους στις υπόλοιπες επιχειρήσεις. Σε κάθε περίπτωση το βάρος της προσαρμογής της κυπριακής οικονομίας μεταφέρθηκε στην απασχόληση και τα εισοδήματα της εργασίας.

Το τέλος της ύφεσης δημιουργεί συνθήκες βραδείας ανάκαμψης της οικονομίας. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προβλέπεται ότι η τριετία 2015-2017 θα χαρακτηρίζεται από χαμηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης του ΑΕΠ και ακόμη χαμηλότερους ρυθμούς απορρόφησης της ανεργίας. Στο τέλος της τριετίας 2015-2017, θα έχει ανακτηθεί μόνον το 1/4 από τις απώλειες της απασχόλησης της τριετίας 2012-2014.

Αυτή η πρόβλεψη βρίσκεται σε απόλυτη συμφωνία με τις μακροχρόνιες προβλέψεις του ΔΝΤ που παρουσιάσαμε στην περυσινή έκθεση του INEK, και οι οποίες προβλέπουν μέσο ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ για την επόμενη δεκαπενταετία της τάξης του 2%, με την παραδοχή ότι διατηρείται το ίδιο καθεστώς συσσώρευσης κεφαλαίου που ακολουθεί τους κανόνες ισοσκελισμένων δημόσιων οικονομικών και ρυθμίζεται από την διαδικασία της εσωτερικής υποτίμησης προκειμένου να διατηρείται ισοσκελισμένο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Αυτή ακριβώς η παραδοχή πρέπει, όμως, να απορριφθεί και να εξετάσουμε τις εναλλακτικές λύσεις. Η ασκούμενη οικονομική και διαρθρωτική πολιτική, εκτός από τον κοινωνικά άδικο χαρακτήρα που έχει, αποδεικνύεται και αναποτελεσματική σε σχέση με τον βασικό της στόχο που είναι η μείωση των τιμών και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Κυπριακής οικονομίας.

Ο μηχανισμός της εσωτερικής υποτίμησης που επιχειρήθηκε να εγκατασταθεί ώστε να αντικαταστήσει την λειτουργία των νομισματικών υποτιμήσεων, αποδείχθηκε ανεπαρκής. Όπως εξηγούμε αναλυτικά στο κεφάλαιο 3, ο βασικός στόχος της πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης είναι η μείωση των τιμών με εργαλείο την υφεσιακή δημοσιονομική προσαρμογή και τις διαρθρωτικές αλλαγές «απελευθέρωσης» της αγοράς εργασίας. Οι τιμές όμως, ουσιαστικά παρέμειναν αμετάβλητες (παρά το γεγονός ότι δόθηκε στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να μειώσουν τους μισθούς σε βαθμό αδιανόητο σε καιρό ειρήνης).

Ακόμη δε και εάν η πολιτική της εσωτερικής υποτίμησης είναι επιτυχημένη, εάν δηλαδή όντως επιτυγχάνει να μειώνει τις τιμές μέσω μειώσεων των μισθών, πρόκειται για μια πολιτική διατήρησης ή επιδείνωσης της ήδη δυσμενούς θέσης της εργασίας όπως αυτή διαμορφώθηκε μέσα στην κρίση. Διότι έναντι ανταγωνιστριών χωρών που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητά τους στον τουρισμό με αλλαγές στην συναλλαγματική ισοτιμία των εθνικών τους νομισμάτων, η αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών τουριστικών προϊόντων θα έπρεπε να πραγματοποιείται με μείωση των μισθών προκειμένου να μειωθούν οι τιμές των κυπριακών εξαγωγών. Μια τέτοια διαδικασία θα οδηγούσε τις αποδοχές εργασίας στην Κύπρο σε ακόμη χαμηλότερα επίπεδα, και για να μπορούν να μειωθούν οι μισθοί θα έπρεπε η χώρα να διατηρεί διαρκώς ένα υψηλό επίπεδο ανεργίας. Απέναντι σε μια τέτοια προοπτική είμαστε υποχρεωμένοι να διατυπώσουμε ένα εναλλακτικό αναπτυξιακό καθεστώς επιμερισμένης ευημερίας, όπου η θέση της εργασίας θα είναι αναβαθμισμένη. Την ανάγκη διατύπωσης ενός εναλλακτικού αναπτυξιακού μοντέλου έχουμε πολλές φορές αναδείξει στο

Ινστιτούτο Εργασίας Κύπρου, τόσο στο πλαίσιο της ετήσιας Έκθεσης για την Οικονομία και την Απασχόληση, όσο και στο πλαίσιο εξειδικευμένων μελετών όπως η **«Ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας μετά την υιοθέτηση του ευρώ»** που ξεκινήσαμε το 2008, σε περίοδο δηλαδή που οι πλείστοι οικονομολόγοι στην Κύπρο πανηγύριζαν την ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ, και ολοκληρώσαμε το 2011.

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

Σας ευχαριστώ ακόμη μία φορά για τη παρουσία σας και εύχομαι η Έκθεση για την Οικονομία και Απασχόληση 2015 να αποδειχτεί χρήσιμη, τόσο για το συνδικαλιστικό κίνημα της ΠΕΟ, που δημιούργησε το Ινστιτούτο Εργασίας Κύπρου για να υποστηρίξει και επιστημονικά τη δουλειά του, όσο και όλους και όλες που θεωρούν ότι το πεδίο της οικονομίας και της εργασίας δεν είναι και δεν πρέπει να είναι αποκλειστικό πεδίο των οικονομολόγων.

Επιτρέψτε μου τώρα να καλωσορίσω στο βήμα τον συν. Πάμπη Κυρίτση, ο οποίος θα κάνει το άνοιγμα της παρουσίασης.

Σας ευχαριστώ!